

PEISERT FRANCISZEK (1886-1940)

Urodził się 26 października 1886 roku w Rogaszycach w powiecie ostrzeszowskim, w rodzinie oberżysty Józefa i Marii z Kuczyńskich. Przed 1892 rokiem rodzice przeprowadzili się do Dusiny pod Gostyniem. Jego ojciec zajmował się handlem bydłem. Franciszek uczęszczał przez osiem lat do szkoły elementarnej w Gostyniu, a po jej ukończeniu pracował przez dwa lata w gostyńskiej kasie powiatowej, później handlował bydłem. W latach 1903-1906 był członkiem Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Gostyniu i brał czynny udział w pracy niepodległościowej. Współpracował szczególnie z młodzieżą rzemieślniczą, kształcąc ją poprzez pogadanki z historii i literatury ojczystej.

15 października 1908 roku został powołany do służby wojskowej i do 15 października 1910 roku służył w 24. pułku artylerii polowej w Neu Strelitz, w Meklemburgii. Po wyjściu z wojska zamieszkał w Kąkolewie w powiecie leszczyńskim i tutaj handlował bydłem. 1 sierpnia 1914 roku został zmobilizowany i służył najpierw w 41. pułku artylerii polowej, a później w artylerii kolejowej i przeciwlotniczej na froncie zachodnim. 21 listopada 1918 roku został zdemobilizowany we Frankfurcie n. Menem. Powrócił do Gostynia i włączył się do prac organizatorskich przygotowujących powstanie, które podjęli także członkowie „Sokoła”. Ćwiczenia z bronią odbywały się na strzelnicy Bractwa Kurkowego oraz na polach majątku Edwarda Potworowskiego w Goli.

Od 27 stycznia 1919 roku służył w oddziałach powstańczych na odcinku Grupy „Leszno”, początkowo jako komendant odcinka „Poniec”. Potem został kierownikiem magazynów mundurowego, broni i amunicyjnego frontu południowo-zachodniego (6. pułku strzelców wielkopolskich, późniejszego 60. pułku piechoty). Po przekształceniu oddziałów powstańczych w pułki Wojsk Wielkopolskich awansował 3 marca 1919 roku na stopień kaprała. 15 maja rozkazem dowódcy 6. pułku strzelców został przeniesiony do 2. batalionu pułku, a 4 lipca do 1. pułku Obrony Krajowej w Poznaniu na stanowisko oficera rachunkowego. 10 sierpnia 1919 roku mianowano go sierżantem. 20 kwietnia 1920 roku przeniesiony został do 3. baterii zapasowej artylerii konnej na stanowisko oficera kasowego. 1 czerwca 1921 roku oddelegowano go z Poznania do Dowództwa Okręgu Generalnego VIII „Pomorze” w Grudziądzu na stanowisko referenta rachunkowości w dziale kontroli gospodarczej.

27 marca 1922 roku otrzymał stopień podporucznika w korpusie osobowym oficerów intendentury i 1 kwietnia przydzielony został do 16. pułku artylerii polowej jako oficer płatnik. Tę funkcję pełnił do emerytury. Awans na stopień porucznika uzyskał 8 czerwca 1922 roku, a na stopień kapitana 1 kwietnia 1924 roku, ze starszeństwem od 1 lipca 1923 roku. W ciągu całego okresu pracy na stanowisku oficera płatnika w 16. pułku artylerii lekkiej w Grudziądzu uzyskał bardzo dobre oceny przełożonych: dowódcy pułku, dowódcy 16. Dywizji Piechoty, szefa intendentury DOK VIII i dowódcy OK VIII. 1 października 1929 roku został przeniesiony w stan spoczynku i zamieszkał z rodziną w Bydgoszczy.

W końcu sierpnia 1939 roku zmobilizowano go do składnicy materiałów intendenckich w Łodzi. Jego dalsze losy we wrześniu są nieznane. Dostał się do niewoli i był przetrzymywany w obozie w Kozielsku, skąd wywieziony go 21 kwietnia 1940 roku do UNKWD w Smoleńsku na podstawie listy dyspozycyjnej nr 036/4 datowanej 16 kwietnia. W tej samej grupie transportowej był też ppor. Stanisław Adamczyk oraz dwaj oficerowie, którzy notowali w swych kalendarzykach codzienne wydarzenia. Te zapiski szczęśliwie się zachowały i dlatego wiadomo, że grupy oficerów do transportu zaczęto organizować w obozie 21 kwietnia od godz. 9.00. Około godz. 17.00 nastąpił wyjazd ciężarówkami do stacji kolejowej w Kozielsku. Wagony więzienne stały na bocznicy, do przejazdu przeznaczonego dla sześciu osób ładowano po 14 jeńców. Z Kozielska transport odjechał już

po północy 22 kwietnia, między godz. 2.00 a 3.00 i około godz. 12.00 dojechał do Smoleńska. Oficerów z tego transportu zastrzelono w lesie katyńskim tego samego dnia wczesnym popołudniem. Zwłoki wrzucono do dołu oznaczonego później numerem 2. Podczas ekshumacji wiosną 1943 roku Komisja Techniczna PCK zidentyfikowała je i oznaczyła numerem (AM) 882. Później pochowała w bratniej mogile, przypuszczalnie drugiej. Przy zwłokach znaleziono część legitymacji oficerskiej i list. Odznaczony był: medalem pamiątkowym „Za wojnę 1918-1921” i „Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości”.

Żonaty był z Marią Ludwiką Kuncerowiczówną z Lubinia i miał z nią pięcioro dzieci: Stefana (1917), Helenę (1920), Andrzeja (1921), Kazimierza (1923) i córkę, nieznaną z imienia, urodzona zapewne po 1924 roku.

CAW op. 9105, Odrzuc. 25.2.38 Amtliches Material, Berlin 1943, s. 189; A. Moszyński, *Lista katyńska*, Londyn 1982, s. 143 („Pajzert...”); J. Tucholski, *Mord w Katyniu*, Warszawa 1991, s. 187; „Wojskowy Przegląd Historyczny” 1991, nr 2, s. 414-415; *Rozstrzelani w Katyniu*, Warszawa 1995, s. 181; *Księga pochowanych żołnierzy*, Pruszków 1996, s. 277; T. Kryśka-Karski, *Straty korpusu oficerskiego*, Londyn 1996, s. 313; *Katyń: księga cmentarna*, Warszawa 2000, s. 470 (fot.), W. Śmigieński, *Mieszkańcy Gostynia i okolic w mogiłach katyńskich*, Gostyń 2015, s. 78-79.